

**X:n koulun toiminnallinen
tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma**

Sivistyslautakunta 29.9.2026

Suunnitelman voimassaoloaika: 1.8.2027–31.7.2030

Koulun rehtorin hyväksymä x.x.xxxx

1 Suunnitelman tarkoitus ja sisältö

Jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön¹ (Perusopetuslaki 29 §), jossa ei tarvitse pelätä syrjinnän ja häirinnän kohteeksi joutumista. Koulun kaikessa toiminnassa tulee tietoisesti rakentaa turvallisempaa tilaa oppilaille ja henkilöstölle. Turvallisemmalla tilalla tarkoitetaan tilaa, jossa jokainen saa kokea osallisuutta ja arvostusta, ja jossa ei tehdä oletuksia tai epäasiallisia huomioita esimerkiksi seksuaalisuudesta, sukupuolesta, alkuperästä, katsomuksesta, sosioekonomisesta taustasta, terveydestä tai vammaisuudesta.²

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat perusoikeuksia. Ne tarkoittavat syrjimättömyyden ja tasavertaisten mahdollisuuksien varmistamista kaikille sukupuolesta, etnisestä taustasta, kielestä, kansalaisuudesta, iästä, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, uskonnosta, vakaumuksesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä riippumatta. Lainsäädännössä ja viranomaistyössä tasa-arvo tarkoittaa useimmiten sukupuolten tasa-arvoa. Muihin syrjintäperusteisiin viitattaessa käytetään yhdenvertaisuus-käsitettä.³ Syrjinnän voi jakaa välittömään ja välilliseen syrjintään. Välitön syrjintä tarkoittaa sitä, kun ihmistä kohdellaan jonkin hänen henkilökohtaisen ominaisuutensa takia huonommin kuin jotakuta toista samanlaisessa tilanteessa. Välillinen syrjintä tarkoittaa sitä, että näennäisesti neutraali sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun henkilön muita epäedullisempaan asemaan henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.⁴

Opetuksen järjestäjän velvollisuuksiin kuuluu sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Tasa-arvolaki velvoittaa oppilaitokset laatimaan toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman⁵. Yhdenvertaisuuslain mukaan oppilaitoksilla tulee olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi⁶. Nämä suunnitelmat on yhdistetty samaan asiakirjaan eli koulun toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan.

Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on edistää kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan ja päivitetään yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa⁷. Myös huoltajia tulee kuulla toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman edistämistoimenpiteistä⁸.

Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma on työkalu, joka tukee sukupuolten tasa-arvon edistämistä kaikessa koulun toiminnassa. Huomioita tulee kiinnittää muun muassa oppilasvalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on turvata oppilaiden yhdenvertainen kohtelu ja estää syrjintä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, politiikan, ay-toiminnan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.⁹

Koulun toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää kaikille kouluille yhteiset osuudet (luvut 1–4 ja liitteet), jonka lisäksi asiakirjaan tulee koulukohtainen osuus (luku 5). Koulukohtaisen osuuden tulee sisältää¹⁰ lain mukaan:

1. Selvityksen oppilaitoksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteesta,
2. Tarvittavat toimenpiteet yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi sekä
3. Arvion aikaisempaan toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

¹ Perusopetuslaki 29 §

² Opetushallitus (2025)

³ Jääskeläinen Liisa (toim.) 2015, Tasa-arvotyö on taitolaji. Opas sukupuolten tasa-arvon edistämiseen perusopetuksessa. Opetushallituksen oppaat ja käsikirjat.

⁴ Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2025

⁵ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 a §

⁶ Yhdenvertaisuuslaki 6 §

⁷ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 a §, Yhdenvertaisuuslaki 6 §

⁸ Yhdenvertaisuuslaki 6 §

⁹ Opetushallitus 2025

¹⁰ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 a §, Yhdenvertaisuuslaki 6 §

Koulun toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö kohdentuu oppilaiden kohtaamaan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Suunnitelman laadinnassa on otettu huomioon Porin kaupungin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, jonka avulla tuetaan koulujen henkilöstön kokemaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelulla luodaan yhteinen käsitys siitä,

- millainen on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen koulu,
- mitkä asiat koulussa edistävät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa,
- mitkä asiat estävät yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista ja
- miten koulussa ehkäistään syrjintää ja häirintää, ja miten niihin puututaan.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön onnistumisen kannalta on tärkeää, että työ perustuu koulun ja sen oppilaiden tarpeisiin.

2 Suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistyö on jatkuva suunnitelmallinen prosessi. Suunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain ja sitä päivitetään kolmen vuoden välein¹¹. Päivittämisprosessi on kuvattu kuviossa 1, jonka esimerkki alkaa lukuvuodesta 2025–2026 ja päättyy lukuvuoteen 2029–2030. Rehtori hyväksyy toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuussuunnitelman osana koulun opetussuunnitelmaa. Suunnitelma on koulun opetussuunnitelman liite.

Kuvio 1. Koulun toiminnallisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman päivittäminen.

¹¹ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 a §, Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, Porin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma

3 Porin koulujen yhteiset toimintatavat

Porin koulujen yhteiset toimintatavat linjaavat koulujen toimintaa. Tavoitteena on, että jokainen koulun henkilöstöön kuuluva sitoutuu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja tunnistaa oman roolinsa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä. Toimintatavat näkyvät opetuksessa ja muussa koulun toiminnassa sekä koulun toimintakulttuurissa. Toimintatavat ovat yhteneväiset koko kaupungin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön toimintatapojen kanssa.

Turvallisuus ja syrjimättömyys

Porin kouluissa ylläpidetään syrjimätöntä, avointa ja turvallista ilmapiiriä. Epäasialliseen käytökseen ja syrjintään puututaan viipymättä yhteisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti. Koulun toimintakulttuuria kehitetään kokonaisvaltaisesti. Jokaisella oppilaalla on oikeus tulla kohdelluksi kunnioittavasti ja yhdenvertaisesti.

Vastuu kuuluu kaikille

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo eivät synny itsestään, vaan ne rakentuvat yhteisestä sitoutumisesta ja arjen teoista. Jokainen koulun työntekijä edistää näitä arvoja omalla toiminnallaan ja esimerkillään vaikuttaen suoraan oppilaiden kokemaan ilmapiiriin. Epäkohtiin puututaan rohkeasti ja rakentavasti. Oppilailla on mahdollisuus osallistua yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kehittämiseen ja tuoda esiin havaintojaan turvallisesti. Rehtori huolehtii, että puuttumisen rakenteet ja osaaminen ovat kunnossa, ja että toimintaa seurataan ja arvioidaan johdonmukaisesti koko koulun tasolla.

Monimuotoisuus voimavarana

Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas sellaisena kuin on. Monimuotoisuus nähdään kouluissa voimavarana, joka vahvistaa koulun toimintakulttuuria. Koulun toimintakulttuuria kehitetään saavutettavuus ja esteettömyys huomioiden sekä kaikkia oppilaita kuunnellen. Kouluissa vaalitaan rakentavaa, avointa ja hyväksyvää keskustelukulttuuria, jossa toisten mielipiteitä arvostetaan ja erimielisyydet ratkaistaan toista kunnioittaen.

4 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön painopistealueet

Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön kehittämisen ja arvioinnin painoituksia kouluissa ovat:

- oppilasvalinnat
- opetuksen järjestäminen
- oppimiserot ja opintosuoritusten arviointi
- käytettävät oppimateriaalit
- häirintä ja kiusaaminen (ml. seksuaalinen häirintä ja sukupuoleen perustuva häirintä) sekä niiden ehkäiseminen ja poistaminen
- sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisy ja sen poistaminen
- opetustilanteen tasapuolisuus
- opettajien tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaaminen

5 Koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi

5.1 Suunnitelman laatiminen

Suunnitelman laatimisesta vastannut hlö/ryhmä:	<i>Koulu täyttää</i>
Miten oppilaat ovat osallistuneet suunnitelman laatimiseen:	<i>Koulu täyttää</i>
Miten huoltajia on kuultu suunnitelman laatimisessa:	<i>Koulu täyttää</i>

5.2 Kuvaus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvittämisestä

Tasa-arvotilanteen selvittämiseksi tehdään nykytilanteen kartoitus. Tässä kuvataan, miten koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilannetta on kartoitettu ja miten tuloksia on arvioitu. Kartoituksessa käytetään keskusteluja (esimerkiksi vuosiluokilla 1–4) ja kyselyä (vuosiluokilla 5–9). Vinkkejä keskusteluihin löytyy lisää Opetushallituksen oppaasta [Sanoista tekoihin – opas toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun koulussa](#). Kysely on yhteinen kaikille peruskouluille ja se tehdään keskitetysti opetusyksikössä.

Oppilaille, huoltajille ja opettajille tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioista tiedottaminen / kouluttaminen sekä osallistumistavat:	<i>Koulu täyttää</i>
Koulussa tehty työ tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi:	<i>Koulu täyttää</i>
Koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvittämiseksi käytetyt kartoitustoimenpiteet (esim. kyselyt, keskustelut, tilastot):	<i>Koulu täyttää</i>
Kartoituksen keskeiset tulokset (vahvuudet ja puutteet):	<i>Koulu täyttää</i>
Arvio edellisten toimien onnistumisesta:	<i>Koulu täyttää</i>

5.3 Koulukohtaiset tavoitteet ja kehittämistoimenpiteet

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kartoituksen tulosten perusteella määritellään yhdessä sovitut koulukohtaiset tavoitteet, kehittämiskohteet ja niille konkreettiset toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulu päättää tavoitteiden määrän. Suunnitelmaan kirjataan myös aikataulut ja vastuuhenkilöt.

Tavoite tai kehittämiskohde	Konkreettinen toimenpide	Aikataulu	Vastuuhenkilö(t)
<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>
<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>
<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>
<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>	<i>Koulu täyttää</i>

5.4 Suunnitelmasta tiedottaminen ja sen toteutumisen seuranta

Suunnitelmasta tiedottaminen:	<i>Koulu täyttää</i>
Suunnitelman seuranta:	<i>Koulu täyttää</i>

Liite 1 Keskeiset koulun tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta määrittävät säädökset

Laki / Säädös	Keskeinen sisältö tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen opetuksen järjestämisen kannalta
Perustuslaki (731/1999)	Turvaa perusoikeudet ja yhdenvertaisuuden lain edessä. Kieltää syrjinnän mm. sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Velvoittaa viranomaiset edistämään tosiasiallista yhdenvertaisuutta.
Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)	Yhdenvertaisuuslaki edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjintää. Laki velvoittaa (6§) koulutuksen järjestäjän edistämään yhdenvertaisuutta sekä arvioimaan, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen on varattava mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Laki kieltää välittömän (suoran) syrjinnän, välillisen (epäsuoran) syrjinnän, häirinnän, kohtuullisten mukautusten epäämisen sekä ohjeen tai käskyn syrjiä jotakuta. Lain 14 §:n mukaan häirintää on sekä yksilön että ihmisryhmän ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun syyhyn ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä tai ihmisryhmää halventava tai nöyryyttävä tai niitä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Lain mukaan opetuksen järjestäjän menettelyä on pidettävä syrjintänä, jos opetuksen järjestäjä saatuaan tiedon siitä, että lapsi, oppilas tai opiskelija on joutunut koulussa tai koulutuksen järjestäjän järjestämässä tilaisuudessa tai toiminnassa häirinnän kohteeksi, laiminlyö ryhtyä käytettävissään oleviin toimiin häirinnän poistamiseksi.
Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)	Lain tarkoituksena on edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa ja estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Lain 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Laissa määritellään myös, että tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää 1) selvityksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä 3) arvion aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.
Rikoslaki (39/1889)	Laki suojaa yksilöitä syrjinnältä ja viharikoksilta. Laki määrittelee syrjinnän ja kiihottamisen kansanryhmää vastaan rangaistaviksi teoiksi. Rikoslaisissa säädetään rangaistuksista syrjinnästä, työsyrynnästä ja muista teoista, jotka loukkaavat yhdenvertaisuuden periaatetta.
Perusopetuslaki (628/1998)	Lain mukaan opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Opetuksen tavoitteena on lisäksi turvata riittävä yhdenvertaisuus koulutuksessa koko maan alueella. Lain 29 §:n mukaan koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa

	tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lain 35 §:ssä määrätään, oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.
Oppivelvollisuuslaki (1214/2020)	Oppivelvollisuuden tavoitteena on turvata kaikille elämässä ja yhteiskunnassa tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys sekä edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti. Lisäksi oppivelvollisuuden tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja ja lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia.
Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)	Lain tarkoituksena on turvata opiskeluhoitopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu
Lasten oikeuksien sopimus	Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle. Ketään lasta ei saa syrjiä hänen tai hänen vanhempiensa ulkonäön, alkuperän, mielipiteiden tai muiden ominaisuuksien vuoksi. Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä. Jokaisen lapsen tulee kokea olevansa arvostettu ja hyväksytty omana itsenään. Sopimus korostaa, että yhdenvertaisuus ei tarkoita pelkästään samanlaista kohtelua. Lasten tilanteet, tarpeet ja lähtökohdat voivat olla erilaisia, minkä vuoksi yhteiskunnan tulee tarvittaessa tarjota erityistä tukea niille lapsille, jotka ovat muita haavoittuvammissa asemassa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi vammaiset lapset, vähemmistöihin kuuluvat lapset, pakolaislapset tai köyhyyttä kokevat lapset. Tavoitteena on, että jokaisella lapsella olisi todellinen mahdollisuus kasvaa, kehittyä ja osallistua yhteiskuntaan yhdenvertaisena muiden kanssa. Tasa-arvo liittyy sopimuksessa myös ihmisarvon kunnioittamiseen. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kohdatuksi arvokkaana yksilönä riippumatta hänen taustastaan tai ominaisuuksistaan. Sopimuksen lähtökohdana on, että lasten moninaisuus on hyväksyttävä ja että yhteiskunnan rakenteiden tulee tukea kaikkien lasten osallisuutta. Syrjinnän ehkäiseminen ei ole vain epäoikeudenmukaisen kohtelun kieltämistä, vaan myös aktiivista pyrkimystä luoda olosuhteita, joissa jokainen lapsi voi käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti. Yhdenvertaisuus näkyy myös lapsen oikeutena tulla kuulluksi. Sopimus korostaa, että kaikilla lapsilla on oikeus ilmaista näkemyksensä ja saada ne huomioon otetuiksi heitä koskevissa asioissa. Lasten mielipiteiden arvostaminen vahvistaa heidän osallisuuttaan ja edistää tasa-arvon toteutumista käytännössä. Lapsen oikeuksien sopimus rakentuu ajatukselle, että jokainen lapsi on yhtä arvokas. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät ole vain yksittäisiä oikeuksia, vaan perusta, jonka varaan kaikki muut lapsen oikeudet rakentuvat. Sopimuksen tavoitteena on varmistaa, että jokainen lapsi voi elää, kasvaa ja osallistua yhteiskuntaan ilman syrjintää sekä omia vahvuuksiaan kehittäen.
Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.	Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, sisältyvätkö naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukainen koulukohtainen

	tasa-arvosuunnitelma sekä yhdenvertaisuuslain mukainen koulukohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma opetussuunnitelmaan vai laaditaanko ne erillisenä suunnitelmana. Suunnitelma laaditaan vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa; vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan myös laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista ja olla saavutettavaa ja huomioida oppimisympäristön esteettömyys. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Perusopetusta järjestetään ja kehitetään inklusioperiaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluvat kaikkia oppilaita koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Peruskouluaiikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista ja myös kielitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.
Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2009.	Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.
Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 Opetushallitus.	Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat aikuisten perusopetuksen kehittämistä. Aikuisten perusopetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Aikuisten perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus edistää sukupuolten tasa-arvoa. Se kannustaa yhdenvertaisesti eri sukupuolia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.

Liite 1 Aiheita nuorimpien oppilaiden kanssa käytävään keskusteluun (vuosiluokat 1–4)¹²

Opettaja voi muokata kysymyksiä vastaamaan oppilaiden ikää ja kehitystä. Ennen kyselyä on todennäköisesti tarpeen käydä läpi kyselyn käsitteitä.

- Millainen on mielestäsi yhdenvertainen ja tasa-arvoinen koulu?
- Kohteleeeko opettaja oppilaita samalla tavalla samanlaisissa tilanteissa riippumatta esimerkiksi oppilaan ihonväristä, äidinkielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, sukupuolesta, vammaisuudesta tai terveydentilasta?
- Millainen ilmapiiri koulussa on?
- Tunnetko olosi koulussa turvalliseksi?
 - Jos et, liittykö se ikään, alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, perheeseen, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn?
 - Jos et, missä/milloin et tunne oloasi turvalliseksi?
- Tuletko mielelläsi kouluun?
 - Jos et, liittykö se ikään, alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, perheeseen, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn?
- Pystytkö kertomaan opettajalle, jos sinua tai ystävääsi kiusataan?
- Puuttuvatko opettajat kiusaamiseen riittävän hyvin?
- Esiintyykö oppitunneilla, välitunneilla tai koulumatkoilla ongelmia, joihin toivoisit muutoksia? Liittyvätkö ne oppilaiden ikään, alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, perheeseen, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn?
- Minkä asioiden toivoisit muuttuvan, jotta kaikilla olisi koulussa parempi olla?
- Miten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa voisi mielestäsi parantaa koulussa?
- Oletko havainnut koulussa nimittelyä, kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää esimerkiksi ulkonäön, vaatteiden tai harrastusten takia?
- Esiintyykö koulussa nimittelyä, kiusaamista, tönimistä tai muuta väkivaltaa tai häirintää esimerkiksi iän, ihonvärin, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, perheen, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn takia?
 - Jos esiintyy, minkä syrjintäperusteiden takia? Miten usein? Missä (sosiaalisessa mediassa, oppitunneilla, välitunneilla, kouluajan ulkopuolella)?
- Onko koulussa sukupuolineutraaleja wc-tiloja ja pukuhuoneita?
- Kutsutaanko kutakin oppilasta sillä nimellä, jolla hän haluaa tulla kutsutuksi?

¹² Opetushallitus 2025

Lähteet ja lisätietoa

[Koulu vailla vertaa!](#) Opas yhdenvertaisuussuunnitteluun

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609

[Oppia kaikille – yhdenvertaisuussuunnittelun opas oppilaitoksille](#) (yhdenvertaisuus.fi/kirjasto)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

[Sanoista tekoihin – opas toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun koulussa](#)

[Tasa-arvokompassi](#) peruskouluun

[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu](#) (Opetushallituksen ylläpitämä sivu)

[Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu](#) (Opetushallituksen ylläpitämä sivu)

[Tasa-arvotyö on taitolaji](#) -opas

[Yhdenvertaisuus.fi](#) (oikeusministeriön ylläpitämä sivu)

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014